

A' ROMAI TSASZARI ES AP. KIRALYI FELSEG
NEK KEGYELMES ENGEDELMEVEL.

Indult BÉTSBŐL Szaredán 12. Novemberben 1788.

BÉtsben vagyon Májer Ur, ő Felségének egy ol-
Dlyon kedves embere, kit sem Bétsben létében,
 sem útozásaiiban magától még eddig el-nem hagyott.
 Ezt tudván a' Bétsiek, minekutánna ezen Urát itt
 látták volna, külömbb külömbb vélekedésbéli hire-
 ket költtettek. Némellyek azt hiszik, hogy ő Fel-
 sége; ha tsak egynéhány napokra-is, fel-fogna még
 a' télen Bétsbe fordulni, a' mint hogy a' F. Ts. és
 K. Udvarban már szállásbéli készületek-is estének;
 ha-tsak nem Ferentz fő Hertzég számára lesznek,
 ki a' maga kedves hités Hertzeg Afiszonyát rövid
 időn meg-fogja látogatni — sőt azt-is minden Leve-

X x x x

lek.

lekben erősítik, hogy a' *Toskánai* Nagy Hertz *Leopold*, *Ferentz* fő Hertzegnek édes Attya maga-is minden órán Bétsbe fogna érkezni. Akár' hogy legyen a' dolog, ő Felségének és a' fő Hertzegnek-is Bétsi szállások hozszos nem lészzen; mert már azt tudjuk, hogy Pesten a' 7 választó Fejedelmek' tziimerét viselő Vendég-fogadót az ő Felsége Szállásának alkalmaztatták; de — — azonban Zemlinben-is téli szállást készítettek ő Felségének — és mi ugy-is itélünk, hogy itten lészzen többet ő Felsége, minthogy még a' télen tsak alig ha a' *Belgrádi Basát* puska-poros galuskával nem fogják kínálni — azonban egy hónap múlva jobban által látjuk a' dolgot. — A' F. Tsászár és *Ferentz* fő Hertzeg oda-le, a' fő Hertzeg Afzszony pedig Bétsben igen frissen vannak.

*A' közölebb jött minden-féle Német Ujságokból
öszve-fűzött Tudósítások.*

Egy *Bétsi* Német ujság Levélből olvassuk, hogy a' *Törököknek* a' *Bánátba* lett bé-ütésekkor 57 Oláh faluk valának; kik egy ezen Nemzetbéli nagy tekintetű embernek Vezérlése alatt, az ő Papjaiknak ösztönzésekből az ellenség közzül egy *Basának* önként ajánlott adót (*portziót*) vittének vala, és magokot kérelem-szerént ajánlák a' *Török* hatalom alá, noha még ekkor az ellenség 8 mért.földnyire vala töllek távól. Azon Követ, mely a' *Basának* ezen követtséget vitte vala, sok tiszteleték és ajándékok mellett azt-is megnyerte vala, hogy ezen 57 faluknak fő Urává és gondviselőjévé tétetvén, *Török* köntöst adtanak vala reája, ugy mindazáltal, hogy

hogy a' feje barátvátlan maradjon azért, hogy az Oláh-köntösben a' mi földünkön kémlélődhesék. Minekutánna ezen egész hite-szegett Bandának titkos tselekedete világosságra jött volna, ennek fő Vezérekre, kiknek öszve-gyűléseknek helye *Denta* vala, rá-ütött a' *Harrach* Vadas-Serge. Ezek, ezen Serregnek ekkor-is olly vakmerő-képpen állának ellent, hogy míg 285-töt közzüllök le-nem vágának, addig edgyet-is közzüllök el-nem foghatának. Végre a' nagy vér-öntés után el-fogák ezeknek leg-főbb Vezérjeket, ki fellyebb a' Basánál követtségben vala, kit *Temesvárra* fogságra vivének, és mintegy 50 főből állót ezen Bandából; kiket leg-ottan minnyájokat fel aggatának; kik között Popák és Afzszonyok is valának. — Tselekedtenek ezek még más helyeken-is (ugy iratik) külömbb külömbb-féle gonofságokat. Nevezetesen — Azt olvassam egy más *Bétsi* Levélből, hogy azok a' fogva Bétsen kerestül vitt 8 Oláhok (ezek 10-en vóltanak; de kettő az után meg-szökött a' vasból) a' nagy F — nek élete után lefelkedtenek volna; kik a' halálnál nagyobb büntetést érdemlenének, és ezek mind nagy tekintetű Oláhok lettenek légyen, — a' honnan ő Felsége ezen Oláhokra nagyon meg-neheztelvén, azt írják a' *Zemlini* — és azok után a' Budai Tudósítáfok, hogy parantsolatot adott volna ő Felsége, mely-szerént az el-fogatott Oláhoknak gyermekeiket más Tsászári Birodalombéli emberek között osztják-fel, hogy hűségesebb Jobbágyokat nevelhesenek belöllek; minthogy az efféléknek oka a' rossz-nevelés és a' tudatlanság. — A' Német írók ezen Nem-

zetről igen sok rosszot irnak a' jelen-való időben, noha az Erdélyi zénebona alkalmatosságával nem győzik vala némelyek ezeket elége mentegetni. — Némely Levelek kezdettenek vala a' *Dubitzza* és *Novi Várai* alatt fáradhatatlanúl vitézkedett *Horvát* katonákról-is rossz hireket költetni, hogy tudnillik *Novi* alatt a' Vár-fok meg-hágására vitt Lajtorjákat elhányták volna; de ezen rossz hirt meg-tárfolja a' velek edgyütt vitézkedett Vezérnek azon bizonyság Levele, melyben az iratik, hogy ezek a' Lajtorját csak azért vetették-el, hogy a' velek szembe állott ellenséget, ki őket öli és vágja vala, löhessék és vágahassák — és hogy reggefi 6-órától fogva délutánni 4 óráig a' szünetlenül tartott tűznek legnagyobb erejét ezek álhatatos vitézséggel ki-állották legyen, és ezt az őket elége ditsérni nem tudó Vezérnek maga tulajdon Levelével bizonyította.

A' *Török Grádiska* el-kezdett ostromáról, el-kezdettek halgatni a' Tudósittások — azért, noha már ez fokoknak Tudósittások-szerént, ostrommal nagyon körül-véve, és már *Keresztény* tüzet-is látott, még is nem tudhatjuk, hogy legyen állapotja, — azonban, fokban ugy itélnék — hogy *Török Grádiskának* meg-vétele fokkal több vérbe fogna kerülni, mint a' több meg-vett *Török* erősségek kerültek; mert ezen Várat a' *Törökök* már 1772-dik esztendőtol fogva szünetelen erősítik, hogy egy meg-vehetetlen *Gibráltárrá* tegyék, 's az előre el-nézett nyilak-is az általmazó külső és belső erőt annyira meg-szaportották, hogy már azok később ártalomra lehetnek.

Lengyel-ország. — Szünetelen nevezetes hireket vészünk *Varsovból*, mellyek a' *Lengyel* nemességnek

nek mostani ki-mondhatatlan Hazafiui igyekezeteket nem tudják elége le-irni. — Midön a' jelen-való Ország-gyűlésében Gróf *Patakit* fő Tábori-fegyvertárnak Mesternek válofztották, a' Grófné, ennek Hites-társa olly drága öltözetben jelent - meg a' többi Dámákkal ezen Ország-gyűlés-házának bizonyos részében, hogy tsak a' fejétől mejjéig fénylet *Briliántot* 300-ezer arannyokra betsüllik. Midön a' Király' *Orátziója* után Hertzeg *Csatorinszki* a' jelen lévő fő Dámákat-is az ő *Orátziójában* arra kérte vólna, hogy lennének ök-is az ujjonan állittandó 82-ezer Haza fegyverefseinek számokra segittségül — fel-állta ezen Grófné, és a' nyakán függő 300-ezer arannyokat érő *Briliántyait*, mindeneknek fülek-hallatjára ezeknek kiállittásokra igére, így szólván: „Imhól nékem ez a' leg-drágább meg-mozditható kintsem, mellyet én minden haszon nélkül viselek — és a' mely nélkül én mindég Gróf *Patakinénak* maradak, ha ezzel az én Hazámnak és Nemzetemnek tsak leg-kis-sebb hasznára-is lehetek — szívbéli örömmel áldozom-fel.“ A' többi Lengyel Dámák-is hasonló példákat mutottanak. — — Edgy *Tepper* nevü *Varsaui* pénz-váltó ki-kérte magának önként az Ország-gyűlésétől, hogy lehessen néki szerentséje 18-ezer darab flintákkal szolgálni a' Közönséges-társaságnak — és a' több nagy Kereskedők-is ennek példáját követik. — Ezek a' búzgó Hazafiak és Leányok — Sok más Nemzetbéli Dámák találatnának, kik illy drága Briliántokért el-adnák Urakat, Hazájokat, söt tám még magokat-is. — Egy más *Varsoi* Levélből olvassuk, hogy az Ország' Követje *Sztaiki* Ur

az Ország-gyűlésének azt-is eleibe adta, hogy a
ollyon mostoha Hazafiak, kik idegen Hatalomsá-
gok' szolgálatjaiban vagynak, és most haza nem jö-
nek — 's így a' Hazának kárára léznek, példafon
büntetefsének-meg; és nevezet-szerént Orosz Hadiv
Vezér *Brónski* Ur ellen, ki most az *Otzakov* ostrom-
lásában vagyon, hogy az Ország-gyűlésre haza nem
jött, véghetetlenül neheztelnek a' Hazafiak — és bü-
ntetés nélkül sem fog maradni.

*Lemberg*ből Octob. 26-dikán ezt írják újra Her-
tzeg *Kóburg*ról: — „Hertzeg *Kóburg* a' maga nya-
vallyáiból nem tsak meg-gyógyult, hanem a' múlt
hónapnak 27-dikén a' maga Táborával *Románba*
meg-is érkezett. Ezen hadi-állásával *Kóburgnak*
mind Erdély, mind Bukovina bizonyossá lehet ar-
ról, hogy az ellenség ide bé-nem üthet. — Az Oro-
szok még *Otzakov*val bajlódnak — már a' Várnak
le omlott kö falain való bé-mászáft-is próbálták; de
mind eddig még-is a' Porta keze között vagyon
a' kóltis.

A' *Szobeni* Levelek-szerént, minekutánna az el-
lenség Erdélyben *Hátszeg*-vidéken, a' mint már meg-
írtuk, szörnyü károkat, égetéseket és rablásokat tett
vólna, ezeket a' *Toskán*a és *Székely* Húszárok ugy
ki-korbátsolták Erdélyből, hogy már a' múlt hón.
7-dikén egy sem találtaték a' határ-szélen belől,
sőt az Erdélyi széleken szágodazó és ellenséget va-
dászó Húszárok, kik egészfzen a' *Bánátig* tartják
a' Vigyázatot, azt erősitik, hogy ők sohólt ellen-
ségre nem akadhatnak ezen részen-is; a' honnan
meg-tetszik, hogy a' Törökök már nem sokot fog-
nak

nak mozdítani ezen a' részen — de, a' Politikusok itélete-szerént, ha a' télen a' Békeiség *Pokja* az ő szövevényes hálóját öfzve-nem találja fonna, ezen kelletlen és hivatlan Vendégek a' jövő Tavaszszal bizonyoson nagyobb erővel fognak meg-jelenni — és ez alatt más idegen kigyó-kövek-is fúvódnak, a' mint az elől-járó környül-állások mutatják. *Dán, Svéd, Pruszsus, Frantzia, Spanyol, Marokkó, Lengyel, Hóllandus* — 's hát még hány apró uralkodók — 's *Skutari Basák* nem fenik a' fegyvert — 's hány újabb környül-állásokat nem szülhet az idő.

A' Fő Hadi-tanátshoz jött újabb Tudóstások ezek:

(*) *A' Tóth-országban O-Grádiskánál lévő Táborból Octob. 29-dikén.* — „Minthogy a' már békövetkezett alkalmatlan idők miatt Török *Grádiskának* ostroma tovább nem folytattathatik, tehát Feldmarsal Bátor *Laudon* Ur jönnek találta, azon Tábor *O-Grádiska* tályára által-helyheztetni. — A' Török *Grádiskában* általmúl volt Török Sergek által *Grádiskának* Hósfátjai, Vár-falain kívül lévő Házaik mind el-égettettek azért, hogy a' Várat általmazóknak jobb ki-nézések lehessen, és a' *Laudon* katonái azokba magokat bé-ne vonhassák; — 's a' mi katonáink-is ezt tselekedték a' felöllünk lévő *Száva*-partjához közel épült házokkal, mellyekből az ellenség a' miéinknek hajókázásokat veszedelmes-sé tehette volna. — Egynéhány napokkal ennek-előtte egy Török *Grádiskai* ujjonnan érkezett Serge mutogatja vala magát az ellenségnek; de a' mely leg-ottan el-özlott és azóltától fogva semmi hire

sem hallatik. — A' F. M. Lájdinánt Báró *de Vny*
Urtól Báró *Laadonhoz*, és onnan a' Hadi-tanátshoz
érkezett Tudósítás-szerént, a' *Bányalukai* Balsa, és
annak *Kihájdja* mintegy 3000 főből álló Sergével
mind ez óráig a' *Prédori* Tábornál van. — A'
mi Kapitány *Kuszszevits* keze alá bízott Szabad
Sergefeink olly rendeléssel küldöttek ezen környé-
kekre, hogy az ellenséget, valahol csak módját ta-
lálják, minden módon üldözzék és aprítsák.

A' Fő-Tábori-szállásról *Zemlinból* Oktob. 27-dik
kén. — „Az *Ujj-Palánkai* mellett lévő Sergek fő
Vezére Generálmajor Gróf *Harrach* Ur Tudósítá-
szerént Oktob. 27-dikén dél-utáni 1 órakor 32 Saj-
kái jönnek vala az ellenségnek a' *Dunán Szeméndria*
felől mi-felénk, mellyek repülő vitorlakkal és kü-
lömbb külömbb-féle ellenséges mozgásokkal *Roma*
Vára előtt hajókázván-el; minthogy a' nevezett fő
Vezér ezen számos és mind fegyveres tsordájából
az ellenségnek azt itéli vala, hogy ezek egyenesen
a' mi Népünkre ütő szándékkal vólnának, tüzet a-
datá ezekre, mely által 3 hajójokat agyon meg-
agyon lövöldöztetvén, ezeket el-merítetté. A' meg-
maradott több Török-hajókból-is tüzelnek vala u-
gyan a' miéinkre; de minden fogamat nélkül — úgy
hogy minden kárunk nélkül, egelségefebbnek itélek,
a' *Duna-partjai* között, a' magok útjokat más-fe-
lé követni. — Oktob. 28-dikén megint 18 nagy ha-
jók követik vala ezeket, mellyek igen nagyon meg-
valának terhelve. Ezekre-is a' mi Népünk kemé-
nyen kezdvén tüzelni, a' hajókan lévő Törököket
leg-ottan olly rendeletlenségbe és félelembe hozák,
hogy

logy ezek a' hajókat el-hagyák, és nagyobb részén a' hegyekre sebes nyargalvaft fel-gyaloglanak, és 4 holtjaikat és sok sebeseiket magokkal el-vivék. Ez így lévén, a' miénk a' hajókat a' mi partjainkra húzák; egy 6 fontú-golyóbifos ágyut, 100 eleven Júhat, Bort, igen sok hadi-készületeket és eleségre tartozó dolgokat találának azokban. A' Konyha hajóján azon Basának, ki ezen hajókban lévő ellenségnek Vezére vala, találtaték egy F. Tsászári Jóbágyból lett fogoly is feleségével és 3 gyermekeivel edgyütt. Ennek bizonyittása-szerént ezen hajók Belgrádból jötenek vala, és Szeméndriánál 4 napokig mulatoztanak azért, hogy valahogy *Ujj-Palánká-nál* keresztül szökvén a' vizen haza mehessenek; mivel a' Törökök, minthogy az ő szolgálatjoknak ideje már el-tölt, nem akarnak tovább maradni. Ugyan ezen szerentséfen meg-szabadúlt fogoly erősíti, hogy ő még más gyalog és lovas Törököket-is látott; kik a' Tábort el-hagyván, haza-indultanak. Midőn Oktob. 30-dikán a' vétetnék észre, hogy a' Törökök nem meszle a' *Giszilova* Szigeténél egy nagy hajókat nem vihetnék; a' G. *Pálfi János* Sergebéli Májor *Liptay* Ur, egy Tisztet küldé azon Szigetbe 60 önként vállalkozott katonákkal egy hajón olly rendeléssel, hogy a' Törököktől ezen hajót vennék-el. Midőn ezen Tiszt közelittene hozzájuk, leg-ottan tüzelni kezdének; de ezek olly el-tökéltt vakmerő bátorsággal és vitézséggel ütének a' Törökökre, hogy hirtelen el-szaladának, és a' hajót, az azon lévő két ágyukkal edgyütt el-hozák a' miénk. Ezen tsatátskában az *Eszterházi Miklós* Sergeből

hár-

hárman meg-sebesítettetek. — Generálmájor Gról *Harrach* Ur által, a' *G. Pálfi János* Sergebéli Májor *Liptay* Ur, ezen fellyebb említett tsatákban tett dítséretes maga-vifeléséért háromszoroson dítsértetett-meg — melyre-nézve ő Felsegeis leg-ottan Obeslláj-dinántá tenni méltoztaték. — Minden Török fog-ságból meg-szökött és szerentséfen viszsa-jött katonáink egy szivvel és szájjal erőstik, hogy a' Török Táborból már szok ezer Törökök Hazájokba viszsa-tértenek. (* *)

Elegyes Tudósítások.

A' F. Tsászár még a' közelebb múlt Sept. 15-dikén azt méltoztatta vala kegyelmesen rendelni, hogy azoknak a' fogoly Törököknek, kik a' magok Vallásokat meg-váltóztatni kívánnyák és a' *Keresztény Katolika Hitre* állani akarnak, ezeknek hittek el-fogadására és meg-jobbittására minden szükséges illendő módok találatsanak, hogy e' sz. tül annál jobb móddal érettefsék-el; ezeket annakután szabadon kell botsáttani; kik a' katonái szolgálatra alkalmasok, arra kell őket alkalmaztatni; a' kik pedig arra vagy öregségek, vagy ifjuságok miatt alkalmasok nem vólnának, azokat bejebb kellett a' szélekről küldeni, és ollyon kenyeret kellett nékiek szolgáltatni, a' melyre alkalmasok, hogy élhesenek. — Tehát a' Keresztényé lett fogoly Törökök mind szabad lábra botsáttatnak; a' mint hogy a' napokban-is egy Lembergben *Katholikussá* lévén, leg-ottan önként hadi-szolgálatot vállalata magára.

A' Hollándiából 's másunnan ki-vándorlott 's az Aufr. Belgiumban meg-telepedett Protestánsok a' *Brüsszeli* Kormányzó-szék tellyes Vallásbéli gyakorlást és Hazafiui just engedett; a' mint a' *Brüsszeli* Levelek erősítik. Ezen tselekedetekkel a' *Belgium Katholikumbéliek* nem azt erősítik, a' mit némely Német Levelek erősítenek vala, nem sokkal ez előtt, hogy ezek meg-rögzött itéletü *türedelem nélkül* való Keresztények vólnának — a' gyümölcstől esmertetik a' fa — de sokszor a' leg-jobb gyümölcstnek-is az idő vizontogságai által változott szine, roszsz nevet ádhat a' fának.

Páris 18-dik Octob. Ellene mondhatatlan igazság, azt olvassuk a' *Párisi* Levelekből, hogy a' *Gré-nóbiéi* Püspök a' maga *Herbóis* nevü Kastélyában magát nem régiben meg-lötte, — azon való bsz-fzéságából, hogy a' Státus Praefelsének nem változtatták — és hogy magát az egész Tartomány-tól mintegy meg-vettetetnek lenni gondollya vala. Ezen Püspöknek elztendei jövedelme csak 100-ezer *Livrára* mégyen vala; halála után 80-ezer *Livra* kész pénzt találának nálla azon-kivül, hogy senki-nek csak egy krajtzárral-is adós nem [vala.

Temesvárról az iratik, hogy a' m. hón. 18-dikán egy hidnak őrizetén álló F. Ts. és Királyi Seregre útvén mintegy 1000 főből álló Serge az ellenségnek, a' *Lászi* Bataliomjából, kik közzül mintegy 30-an valának itten, 18-at körül-kerítvén, midön ezek önként hadi-foglyoknak ajánlanák magokat, életek' meg-mentéséért, a' Törökök meg-nem kegyelmezé-pek ezeknek, hanem előbb füleket orrokat minnyá-

joknak le-faragván, a' magok Vezér Balsájoktak szeme-láttára mind fejeket szedék szegényeknek. Midön eztet tselekednék, érkezik sebess *kalupba* egy Sqvadrom Húszár, melyre az ellenség' 3 anyyiból álló Serege meg-rettenvén, minden további ellentállás és gondolkozás nélkül el-szaladott.

Utóbbi jegyzések.

Ezen Levelünknek első lapján azt írtuk vala dél-előtt, hogy *Ferentz* fő Hertzeg Bétsbe váratik; de már szerentsésen meg-is érkezett; — — — Ö Felsége pedig 17-dikben fog ide meg-érkezni. Jön *Ferentz* fő Hertzegnek édes Attya a' *Toskánai* Nagy Hertzeg *Leopold*-is — és midön ezen Felsőges fejek mind edgyütt léfznek — azt mondják a' Bétsiek — hogy a' Magyaroknak egy örrendetes hir fogná meg-ütni fülek dobját. — Szinte ki-mondám, hogy — — a' mit a' Bétsiek már a' Kávéházokban-is beszélnék; de félvén a' hazugságtól — várakozzunk vele; mert nem esik a' meg azon-ki-vül-is a' mi hirünk nélkül, ha igaz talál lenni. — Az egész *Pruszszus* Birodalomban lévő minden Hadi-Sergekhez el-érkezett azon parantsolat, hogy magokat az úthoz olly készen tartsák, melyszerént a' leg-kifsebb intésre-is indulhafsanak. Szüntelen való titkos Hadi-tanátsok tartotnak itten — még olykor éjtszakának idején-is — és olly titkos Tanátsok, hol az ajtón-álló-is egy fő Vezér szokott lenni. Nem tudunk semmit egyebet, hová, és miért? de azt minden Levelek egy szivvel és szájjal erőftik, hogy az egész *Pruszszus* Tábor fegyverben —

és láb-ujhegyen áll a' mozdulásra. — A' mi Táborunknak számára is 40-ezer Bőr-bunda és megannyi bőr-kefztyü készítettik — — — 's hát még a' mit mi nem tudtunk? ezek sem fognak a' télen a' bé-fütött kementzék mellett ülni. — Ugy beszélnék némellyek, hogy Pofony, Győr, Komárom és más körül lévõ Vármegyék fegyveres Népet kapnának Téli-szállásra; kik innen fellyülről mennének alá, hogy a' Tavaszfal közelebb légyenek a' Táborhoz; vagy — — — — — A' *Svédek*et és a' *Dán-ország*iakat most el-halgtván, tsak^k azt jelenthettyük ezekről, hogy itt annyi békesség lintsen mint a' körmöm feketéje; szüntelen nevededik a' tűz között, mintha töltésen tölténé valaki az Olajat réájak. — A' Lengyelek soha olly edgyet értõ szível nem vóltanak, mint most, azt olvasom egy tegnapi érkezett *Lembergi Levél*ből.

Ha! ha! ha!!!

A' Bétsi Nemzeti Játék-nézõ helyen most játszodnak egy valóságos Magyar nevü játékot Magyarul elegyes Német nyelveñ, melynél még nevezetesebb és kedvesebb játék nem jelent-meg mostonság itten. — Ezen játéknak Titulusa ez: „*Edgy Ketskeméti Özvegy Hattyu Ilona*. Ezen Komédiának rövid Summája tsak ez: „*Hattyú Ilonát* megszereti egy hammuval töltett haj-táskás parokájú Özvegy vén Német és — minthogy mind a' kettő özvegy, özve mátkásodnak; minekutánna a' *vén* Német észre vette vólna, hogy a' Magyar Menyetske katonásobb, mint a' Német, el-akart válni tőlle; de ezt

Ha!

Hattyú Ilona és az ő egész Familiája nagy gyálatnak tartván, el-megy *Hattyú Ilona* és Testvére Bátyja neve alatt *Vurmzer Húszár* Tiszt Uniformisban rá-menvén a' Vén parokásra boszszút állani, kardat ránt, és amaszt, Húgán tett betsületének megsértéséért viadalra hívja vala. Ekkor csak nem kétségsben esvén a' Vén Német, végre kéri vala a' Húszár köntösben öltözött lárvás *Ilondt*, hogy pistollyal kivánna vivni, ha csak ugyan meg-kék lenni. Ekkor ez a' Magyar Tarsalýból ki-kapván egy pár Pistolyt, kinálja vala az edgyikkel; de erre még nagyobbban meg-ijedvén a' Német, szinte kétségsbe esik vala s. t. A' Magyarak részéről ezen játék igen szép, és a' benne lévő Magyar éneket — és Magyar' szókat-is alkalmasint ki-mondják — ez elég nagy Ujság — Bétsben Magyar éneket fűnek a' F. Ts. K. játék-néző helylyen.

Tudósítás a' Nemes Magyar Hazához!

Bizonyos időtől fogva mind szemlélem amá régtől fogva kivántatott ártatlan, hasznos, de szükségesebb Hazánk gazdaságát mozgani; de nem tudván, mi légyen az oka, most jön napvilágra annak mozgatója, ki-felől a' Felséges K. H. Tanács Atyáji kegyes gondvifelése által Hazájának hasznára ezen rendelést tette, az el-múlt 1787-ben Septembernek 11-dik napján, ugymint: Minekutánna N. Báts Vármegyében Méhek' *Inspektora N. Tóldi Josef* Úr a' maga Méhek körül szükségesen meg-kivántató Tudományairól és abban való gyakaróltatásáról tsalhatatlan példákot adott vólna; tehát ez a' Fel-

sőségnek tellyes akaratja, hogy a' Méhek Szaporitása és azoknak jobb kárban való helyheztetése ezen fenn nevezett Urnak út-mutatása után az egész Hazában ki-terjedjen — Ennek okáért a' N. Vármegyékben való közönséges ki-hirdetés által adatik kinek kinek tudtára, hogy ha valakinek a' Méhek' tudománya gyakorlására kedvek és akaratjak lenne, ezen tanúlt *Méhész* Urhoz folyomodni, és attól a' Méhekkal való okos bánást meg-tanúlni elne múlafsák. Buda 11-dik Sept. 1787. — Ezekről jövődöben többet fogunk hallani, most egyedül a' köz-jónak elé mozdítására nem tsupán a' 30-ezer embernek, kik a' Méhek mivelésinek gyakorlásában találtatnak Magyar Hazánkban, hanem a' külső Országokban-is igyekszik, és fáradoz; valamint hogy a' *Saxoniai Méh mivelés társaságának érdemes tagja*, hasonló képpen ezen gazdaságnak elé-mozdítására publicus *Professzorral* edgyütt ennek Társaságát Bétsben fel-álitotta, kinek-is igazgatása alatt azon publicus *Professzor* a' jövő tavaszra a' Méhekről való Tudománynak Magyarázotját fogja kezdeni; a' mint az el-múlt October havának 11-dik napján ezen gazdaságnak kedvelöit invitálván, a' Bétsi Ujság által publikáltatta annak el-rendelt helyyit. Ezzel-is Magyar Hazájáról emlékezett leg-inkább; mert Magyar ifjút rendelt annak Magyarázatyára, ugyan-is azon okra nézve, hogy ha valamely Magyar Tanitvány a' Német Nyelvet nem értené, mellyen fog ezen Tudomány Magyaráztatni, annak Magyarúl magyarázhafsa. Tagadhatatlan az, hogy ezen igyekezett Házánknak hasznára fog lenni, de hasznofsabb lett

lett volna ezt a' Hazában tenni — tudáalom, hogy Magyar Hazám illy szükségeseknek meg-szerzésiben mindenkor aluszik, ne gondolja Nemzetem, hogy, Hazájában mindenek jól folynának, mert bizonyra a' tapasztalás bizonyítja, hogy minden gazdaság fok garádittsal hátrább folyik a' külső Ország-béliekénél, ne-is hidje azt, hogy Magyar Hazánknaak Méh-mivelésihez semmi jóvítás nem térne; mert nints az egész Világon olly találmany, melly jóvítást nem szenvedhetne. Vagynak leg-alább is Hazánkban 30-ezer emberek, kik a' *Méh* bálnak és ezzel segittenek magokon. A' mint pedig Hazámiban láttam ennek folyását, a' mint ismét külső Országban tapasztalom folytatni, sokkal nagyobb mértékkel megyen annak bóldogsága külső Országban, ámbár nyilván való, hogy rozszabb a' külső Országoknak határi ennek folytatására, tehát kimondhatatlan kár vala eddig-is illy gondviselés nélkül hagyni, vagy-is meg-mozdítás nélkül haldokló félben szenvedni. Tészem, a' 30-ezer embernél kinek kinek tsupán két forint jóvítására lett volna esztendőnként az elől való mozdítás (mely tagadhatatlan) már 60-ezer forintra megyen Hazánknaak minden esztendőben kára. — Ezen okokból volna szükséges a' mi Ifjainknak a' Méhekkal való bánást tanúlni, hogy magának, és a' Hazának Közönséges kárát tudhatnák el-kerülni.